

K.O.H.G.K. DE PLATE
ARCHIEF

Inv. Nr. 2017/0128

Coll.Nr.

117.7 A16 D3/11/1967-68

BELGISCHE RADIO EN TELEVISIE

CASINO-KURSAAL OOSTENDE

NOORDZEEFESTIVAL 1967

AUDITORIUM

3-8-'67

SLOTGALA

GALA DE CLOTURE

CLOSING GALA

XIXth INTERNATIONAL FOLKMUSIC COUNCIL

THE
KATHAKALI
DANCE
THEATER

INDIA

DE LEGENDE VAN DE MAHABHARATA LA LEGENDE DU MAHABHARATA THE LEGEND OF THE MAHABHARATA

Personages, in de rangorde van hun optreden :
Personnages, dans leur ordre d'entrée en scène :
Characters in the order of their appearance :

Personages Characters	Type van grime Type de maquillage Type of make-up	Acteurs
Pandavas : YUDHISTIRA BHIMA ARJUNA NAKULA SAHADEVA Hun gemeenschappelijke echtgenote : Leur épouse commune : Their common bride : DRAUPADI	„Goddelijke” karakters „Divins” caractères „Divine” characters Minukku	Sivasankara Pillai Govindan Vasudevan Nayar Sankaran Namboodiri Karunakaran Sivaraman
Kauravas : DURYODHANA DUSSASANA SAKUNI KICHAKA	Kathi „demonisch” „démoniaque” „demoniacal” Tati rood / rouge / red Tati wit / blanc / white Kathi	Ramankutty Nayar Vasu Namboodiri Padmanabhan Nayar Ramankutty Nayar
Draupadi : onder de gedaante van sous la forme de in the shape of MALINI	Minukku	Sivaraman
Bhima : onder de gedaante van sous la forme de in the shape of VALALA	Minukku	Padmanabhan Nayar
De God Krishna : Le Dieu Krishna : The God Krishna :		Sivasankara Pillai Govindan
Bhima : onder de schrikwekkende gedaante van „RUADRA BHIMA” (de leeuw-man) (krijgstoneel) sous la forme terrifiante de „RUADRA BHIMA” (l'homme-lion) (scène de bataille) in his terrifying shape of „RUADRA BHIMA” (the lion-man) (battle scene)		

DE LEGENDE

Vayaakara Mussathu schreef dit stuk voor het Kathakalitoneel op basis van het traditioneel epos Mahabharata. Het gedeelte betreffende de Baghavat Gita is van de hand van Mannar Gopalan Nayar.

TONEEL I — Het spel met de dobbelstenen en de verbanning van de Pandavas.

De Pandavas en hun neven, de Kauravas, zijn van oudsher rivalen. Duryodhana, de oudste van de honderd en een Kauravas, heeft zich voorgenomen de Pandavas te onderwerpen en zich van hun koninkrijk meester te maken. Zijn oom, de valshartige Sakuni, stemt erin toe Yudhistira uit te dagen tot het koninklijk spel van de dobbelstenen.

De gewoonte van Sakuni de dobbelstenen te vervalsen is algemeen gekend. Het spel begint. Yudhistira verliest bij elke worp. Hij verspeelt zijn fortuin, zijn leger, zijn koninkrijk. De ene broeder na de andere zet hij op het spel en hij verliest ze allen. Tenslotte zet hij zichzelf en zijn vrouw Draupadi in. Nogmaals verliest hij. Volgens de regels van het spel worden de Pandavas nu slaven van Duryodhana, wiens eerste daad is de Pandavas te beledigen en te verbannen. Vervolgens geeft hij zijn broeder, Dussasana, bevel Draupadi bij de haren tot bij hem te sleuren en haar te midden van de hofhouding te ontkleden. De boze Dussasana voert dit bevel uit. Maar telkens wanneer Dussasana haar ontkleedt blijft Draupadi, dank zij de macht van haar kuisheid, voldoende gewaden om zich te bedekken. De tot slaven gemaakte Pandaven hebben zelfs het recht niet meer om zich te verzetten en moeten machteloos toekijken. Het lijdt geen twijfel dat zij in hun hart de gelofte doen Draupadi te wreken.

Vermoeid, geeft Dussasana het eindelijk op. Draupadi, tot het uiterste gekwest door de smaad haar kuisheid aangedaan, spreekt haar vloek uit over ieder van de boosdoeners : zij zullen gedood worden door haar goddelijke echtgenoten. Voor Dussasana, die haar ontkleedde, bedenkt zij een bijzondere vervloeking : Bhima zal hem doorklieven en de haren van Draupadi in zijn bloed drenken alvorens zij zich opnieuw zal tooien.

Duryodhana verbant de Pandavas voor twaalf jaar. Heel die tijd zullen zij in het bos doorbrengen en daarna een jaar onder een vermomming leven. Worden zij ontdekt vóór het jaar voorbij is, dan moeten zij opnieuw twaalf jaar in het bos en één jaar onder een vermomming leven en zo steeds verder.

De Pandavas brengen dus twaalf jaar in het bos door. Na die beproeving vestigen zij zich onder een vermomming in het koninkrijk van Virata. Yudhistira laat zich doorgaan voor een monnik van het hof. Bhima geeft zich uit voor kok en werkt in de keukens van het paleis; hij laat zich Valala noemen. Arjuna heeft zich gekleed als eunuuk en is bewaker van de koninklijke harem. Nakula en Sahadeva werken in de stallen en op de hoeve : de paarden en het vee zijn aan hun hoede toevertrouwd.

Draupadi is onder de naam Malini als **Sairandhri** (kamenierster) in dienst van Koningin Sudhesna.

Kichaka, broeder van Sudhesna, voert het bevel over het leger van Virata. Hij is een hoogmoedig en kwaadaardig man. Hij gaat er prat op dat geen vrouw hem weerstaat.

Een zekere dag merkt Kichaka Malini op. Getroffen door haar schitterende schoonheid doet hij haar amoureuze voorstellen. Beschaamd en verbolgen wijst Malini hem af en waarschuwt hem voor de ernstige gevolgen van zijn gedrag. Maar hij wil niet aflaten.

Frankzinnig verliefd en zonder enige schroom onthult Kichaka zijn passie aan zijn zuster, de Koningin, en roept haar hulp in. Samen smeden zij een plan om zich meester te maken van Malini.

Op zekere dag geeft Sudhesna aan Malini bevel zich naar het paleis van Kichaka te begeven om er een kruik wijn en wat spijsen te halen. Malini heeft een voorgevoel van het snode complot en bezweert de Koningin haar die beproeving te besparen. Maar de Koningin volhardt en Malini begeeft zich node naar het paleis.

TONEEL II — Kichaka en Malini.

Kichaka komt op in traditionele „Thiranokku”-stijl : het personage verschijnt achter de Tirassali (gordijn), dat hij bij de klank van trommels en cimbalen langzaam laat dalen. Dit gebeurt telkens wanneer een machtig en boosaardig personage voor de eerste maal opkomt.

Angstig en schroomvallig gaat Malini het huis van Kichaka binnen. Dronken van wijn en passie vervolgt Kichaka haar en opdringerig vraagt hij om haar gunsten. Malini wijst hem af, legt het doel van haar bezoek uit en vraagt hem haar ongemoeid te laten.

Kichaka geeft er zich rekenschap van dat zijn pogingen falen en beslist geweld te gebruiken. Brutaal slaat hij haar. Met moeite slaagt zij erin hem te ontsnappen.

TONEEL III — Valala en Malini.

Met beklemd hart zoekt Malini toevlucht bij Valala, haar echtgenoot van die nacht, en verhaalt hem met stokkende stem de vernederingen die Kichaka haar heeft aangedaan.

Getroffen door verdriet, medelijden en liefde troost Valala haar en belooft haar Kichaka en zijn bende te doden.

Zij smeden het plan Kichaka 's nachts te lokken naar een afgelegen hoek van de danszaal, waar hij denkt Malini alleen aan te treffen.

Daarna verlaten zij elkaar.

TONEEL IV — Kichaka en Valala.

Kichaka is overgelukkig bij de gedachte die nacht Malini alleen in de danszaal te ontmoeten.

Hij begeeft er zich heen en in het zwakke licht ziet hij iemand liggen. Amoureuze en zoete woorden uitsprekend, raakt hij zacht de slapende persoon. Helaas ! Zijn handen beroeren niet de zachte vormen van Malini, maar wel de stalen spieren van Valala, die veerkrachtig opspringt en hem ten gronde werpt. Kichaka is echter geen lafaard en is niet van zins te wijken zonder weerstand te bieden. Er volgt een meedogenloos gevecht, tijdens hetwelk Valala zijn tegenstander wurgt en zijn lichaam vervormt tot een logge en vormloze vleesmassa.

PAUZE

TONEEL V — De goddelijke held Krishna en Draupadi.

De dertien jaar ballingschap van de Pandavas zijn verstreken. Zij keren weer om hun rechtmatig deel van het koninkrijk op te eisen. Yudhistira, de oudste, wil geen oorlog zo die kan vermeden worden. Hij vraagt de goddelijke Krishna, vriend en weldoener van de Pandavas, met Duryodhana een vergelijk te bedingen. Yudhistira is bereid desnoods in te gaan op een vergelijk dat al de Pandavas slechts een enkel huis zou overlaten.

Draupadi verneemt de opdracht van Krishna. Zij wil de oorlog en snelt naar Krishna. Zij herinnert hem al de vernederingen waarvan zij het slachtoffer was. Krishna weet dat geen vergelijk mogelijk is. Duryodhana wil de oorlog om zich van de Pandavas te ontdoen. Krishna troost Draupadi en zegt dat haar wensen zullen vervuld worden.

TONEEL VI — De onderhandelingen.

Krishna bevindt zich in het paleis van Duryodhana; zijn broeders geleid door Dussasana, zijn rond hem geschaard.

Getrouw aan zijn opdracht bedingt Krishna de overeenkomst. Hij vraagt de helft van het rijk voor de Pandavas. Duryodhana verwerpt het voorstel. Krishna mildert de eis tot vijf dorpen, dan tot vijf huizen en tenslotte tot één huis. Duryodhana wijst al die voorstellen van de hand en zweert dat hij de Pandavas zelfs geen stuk grond ter grootte van een speldekop zal geven.

Geen enkele regeling is nog mogelijk en Krishna daagt Duryodhana uit tot een redetwist. Duryodhana, bevangen van toorn, geeft het bevel Krishna gevangen te nemen. Maar voor de verbijsterde Duryodhana en gans zijn hofhouding vertoont de goddelijke Krishna zich onder zijn kosmische gedaante als Heer van het Heelal (**Viswa Rupa**) om daarna te verdwijnen.

TONEEL VII — **Baghavat Gita.**

De oorlog woedt. De trotse legers van de Pandavas en de Kaurakas staan tegenover elkaar op het legendarisch slagveld van Kurukshetra. De strijd-wagen van Arjuna, de opperbevelhebber van de Pandavas, wordt gemend door Krishna. Arjuna schouwt zijn in slagorde opgesteld leger. Aan de overzijde ziet hij al zijn ouderen. Hij staat in die strijd tegenover zijn meesters, zijn ooms en zelfs zijn grootvader. Neerslachtigheid bevangt de moedige Arjuna bij de gedachte het gevecht tegen hen op te nemen en ze allen te doden. Hoe zwaar is de prijs van de zegepraal ten koste van het leven van duizenden vrienden, verwanten en ouderen, vraagt hij Krishna. Moedeloos werpt Arjuna de wapens ver van zich en zet zich neer aan de voeten van Krishna. Krishna is verwonderd over het gedrag van Arjuna. De strijd wordt niet gevoerd voor persoonlijke doeleinden : het werkelijk doel is het herstel op aarde van het rijk der rechtvaardigheid en der deugd (**Dharma**).

De goddelijke Krishna onthult Arjuna het ware rijk van de godsdienst der Hindoes. De rede van Krishna werd ons sedert duizenden jaren overgeleverd door de onsterfelijke **Baghavat Gita** — het boek van de leefregels naar de opvatting van het Hindoeïsme.

Krishna verschijnt daarna onder zijn goddelijke kosmische gedaante. Arjuna erkent dan de waarheid en de wetten van de godsdienst. Hij werpt alle aarzeling en zwakheid van zich af. Zijn legendarische heldhaftigheid wordt in hem wakker en zonder enige aarzeling bindt hij de strijd aan.

TONEEL VIII — **Kurukshetra.**

Bhima moet nog een gelofte gestand doen : Draupadi wreken. Hij gaat op zoek naar Dussasana, die haar ontkleedde. Hij bemerkt hem op het slagveld en werpt zich op hem. Een verwoede strijd ontstaat. Bij de gedachte aan de vernedering Draupadi aangedaan ontsteekt Bhima in woede. Hij metamorfoseert zich in een dier om Dussasana, die hem niet kan weerstaan, te vervolgen. Bhima doorklieft hem en baadt zich in zijn bloed. Bedekt met het bloed van Dussasana snelt Bhima naar Draupadi en drenkt haar haren in het bloed, zodat zij zich eindelijk in vrede kan toeien. De gelofte is vervuld. Bhima, rondlopend, doodt al wie in zijn bereik komt. Plotseling ontwaart hij de goddelijke Krishna, glimlachend, zoals altijd. Het dierlijke geweld in Bhima verstilt en weer normaal geworden werpt hij zich neer aan de voeten van Krishna die hem zegenet.

Dhanasi (Offerande) — Tijdens het laatste deel van de dans groet de danskunstenaar, tot besluit van de legende, de Goden en het publiek met een buiging. De Dhanasi wordt voor deze legende aangeboden door de acteur die de rol van Krishna vertolkt.

LA LÉGENDE

Cette pièce, œuvre de Vayaakara Mussathu, a été écrite pour la scène du Kathakali, sur la base de l'épopée traditionnelle du Mahabharata. La partie qui a trait à la Baghavat Gita a été écrite par Mannar Gopalan Nayar.

SCENE I — Le jeu de dés et l'exil des Pandavas.

Les Pandavas et leurs cousins, les Kauravas, sont d'éternels rivaux. Duryodhana, le plus âgé des cent un Kauravas, est décidé à asservir les Pandavas pour s'emparer de leur royaume. Il obtient de Sakuni, son oncle au cœur perfide, qu'il provoque Yudhistira au jeu royal des dés.

L'habitude qu'à Sakuni de piper les dés est connue de tous. Le jeu commence. Yudhistira perd toutes les passes, et tous ses enjeux. Il perd sa fortune, son armée, son royaume. Il met successivement en jeu chacun de ses frères et les perd aussi. Finalement, c'est lui-même et sa femme, Draupadi, qu'il engage. Il perd encore. Selon les règles du jeu, les Pandavas deviennent ainsi les esclaves de Duryodhana. Celui-ci prend alors le parti d'insulter les Pandavas et de les bannir. Ensuite, il donne à son frère, Dussasana, l'ordre de tirer Draupadi par les cheveux, de l'amener ainsi jusqu'à lui et de la dévêtir au plein milieu de la cour. Le méchant Dussasana exécute cet ordre. Mais la force de la chasteté de Draupadi est telle qu'à chaque fois que Dussasana la dévêt, il lui reste toujours assez de vêtements pour se couvrir. Les Pandavas, devenus esclaves, n'ont plus même le droit de protester et assistent, impuissants, à cette scène. Sans nul doute font-ils silencieusement le vœu de venger Draupadi.

Fatigué, Dussasana abandonne enfin la partie. Draupadi, dans l'extrême honte de sa modestie outragée, étend sur chacun des vilains sa malédiction : ils seront tués par ses divins époux. Pour Dussasana qui l'a dévêtue, elle conçoit une malédiction particulière : Bhima le pourfendra et baignera dans son sang la chevelure de Draupadi avant que celle-ci ne puisse à nouveau se vêtir.

Duryodhana, exile les Pandavas pour douze ans. Ils vivront ce temps dans la forêt et devront ensuite vivre pendant une année sous un déguisement. S'ils sont découverts avant que l'année ne soit écoulée, ils devront vivre douze nouvelles années dans la forêt, plus une autre année sous un déguisement, et ainsi de suite.

Les Pandavas passent donc douze ans dans la forêt. Ils se déguisent après cette épreuve et vivent au royaume de Virata. Yudhistira passe pour un moine de la cour royale. Bhima se prétend cuisinier et travaille dans les communs du palais, sous le nom de Valala. Arjuna s'est déguisé en eunuque et surveille le harem royal. Nakula et Sahadeva sont occupés dans les écuries et à la ferme; ils y ont la charge des chevaux et du bétail royal.

Draupadi est, pour sa part, devenue **Sairandhri** (femme de chambre) et, sous le nom de Malini, elle est au service de la Reine Sudhesna.

Kichaka, frère de Sudhesna, commande en chef l'armée de Virata. Il est orgueilleux et méchant. Il se vante de ne voir aucune femme lui résister.

Arrive le jour où Kichaka aperçoit Malini. Médusé par son éclatante beauté, Kichaka lui fait d'amoureuses propositions. Honteuse et révoltée, Malini le repousse et le prévient des graves conséquences de son attitude. Mais il n'est pas d'humeur à céder.

Fou de passion, Kichaka, sans aucune retenue, dévoile sa passion à sa cœur la Reine et lui demande son aide. Un plan est ourdi pour se saisir de Malini.

Sudhesna demande un jour à Malini d'aller chercher au Palais de Kichaka une cruche de vin et quelques vivres. Malini, qui pressent le complot perfide, conjure la Reine de lui épargner cette épreuve. Mais celle-ci persiste et Malini se rend à regret au Palais.

SCENE II — Kichaka et Malini

(L'entrée de Kichaka se fait dans la forme traditionnelle du „Thiranokku” : le personnage paraît derrière le Tirassila (rideau) qu'il abaisse petit à petit au son des tambours et des cimbales. Cette manière est observée chaque fois qu'apparaît pour la première fois un personnage puissant et mal intentionné).

Remplie de craintes et d'appréhensions, Malini pénètre dans la maison de Kichaka. Enivré de vin et de passion, celui-ci la poursuit soudain de ses assiduités pressantes. Rejetant ses avances, Malini lui expose l'objet de sa visite et lui demande de ne pas l'importuner.

Constatant que ses approches ne servent à rien, Kichaka se décide à user de violence. Il la frappe avec force. Elle réussit tant bien que mal à lui échapper.

SCENE III — Valala et Malini.

Dans sa profonde détresse, Malini court se réfugier auprès de Valala, son mari de cette nuit là et lui conte d'une voix coupée de sanglots toutes les humiliations qu'elle vient de subir de la part de Kichaka. Terrassé par la peine, la pitié, l'amour, Valala, pour la consoler lui promet qu'il tuera Kichaka et sa bande.

Ils en discutent et décident d'attirer en dernier lieu Kichaka seul, la nuit dans un endroit retiré de la salle de danses, où il s'attendrait à trouver Malini.

Ayant arrêté ce plan, ils se séparent.

SCENE IV — Kichaka et Valala.

Kichaka est au comble de la joie à l'idée de rencontrer Malini, seule, la nuit, dans la salle de danses. Il s'y rend et, dans une faible lumière, aperçoit quel'qu'un qui s'y est étendu. En prononçant des mots amoureux et cajoleurs, il pose doucement les mains sur la personne endormie. Hélas ! Ce ne sont pas les douces formes de Malini qu'il vient de toucher mais les muscles de fer de Valala qui bondit tout à coup et le précipite à terre. Surpris dès l'abord, Kichaka n'est pourtant pas un peureux, il ne faut pas s'attendre à le voir céder sans résistance. Dans le combat serré qui s'ensuit, Valala étrangle son adversaire et fait de son corps un amas de chair inerte et sans forme.

ENTRACTE

SCENE V — Le divin héros Krishna et Draupadi.

Les Pandavas ont achevé leurs treize années d'exil. Ils reviennent réclamer leur juste part du royaume. Yudhistira, l'aîné, ne veut pas la guerre s'il est possible de l'éviter. Il demande au divin Krishna, ami et bienfaiteur des Pandavas, de négocier un arrangement avec Duryodhana. Yudhistira est prêt à accepter, si c'est nécessaire, un compromis qui ne laisserait qu'une seule maison à tous les Pandavas.

Draupadi apprend la mission de Krishna. Pour elle, la guerre doit avoir lieu. Elle se précipite auprès de Krishna et lui rappelle toutes les humiliations endurées par elle. Krishna sait qu'aucun arrangement n'est possible. Duryodhana veut la guerre et il compte ainsi se débarrasser des Pandavas. Krishna console Draupadi, et lui dit que ses vœux seront exaucés.

SCENE VI — Les Négociations.

Krishna est à la cour de Duryodhana, qui est entouré de ses frères, Dussasana à leur tête. Fidèle à sa mission, Krishna négocie l'accord. Il demande pour les Pandavas la moitié du royaume. Duryodhana rejette la proposition. Krishna abaisse la demande à cinq villages, puis à cinq maisons, à une seule enfin. Duryodhana rejette toutes ces offres et jure qu'il ne donnera pas même une pointe d'épingle de terre aux Pandavas.

Puisqu'aucun arrangement n'est possible, Krishna provoque Duryodhana à la discussion. Duryodhana se met en colère et ordonne que Krishna soit emmené en captivité. Mais le divin Krishna confond Duryodhana et toute sa cour en se montrant dans sa forme cosmique de Seigneur de l'Univers (**Viswa Rupa**) avant de disparaître.

SCENE VII — **Baghavat Gita.**

La guerre bat son plein. Les superbes armées des Pandavas et des Kauravas sont face à face sur le champ de bataille légendaire de Kurukshetra. Arjuna qui commande en chef les Pandavas, est sur un char que conduit Krishna, qui lui sert de cocher. Arjuna contemple l'armée déployée devant lui. Il voit tous ses aînés de l'autre côté. Ses maîtres, ses oncles et même son grand-père lui font face dans la bataille. L'idée de leur faire la guerre et de les tuer tous abat le courageux Arjuna. De quel prix est la victoire qui s'achève sur le corps de milliers d'amis, de parents, d'aînés, demande-t-il à Krishna. Dans son désarroi, Arjuna jette au loin ses armes et s'assied aux pieds de Krishna. Krishna est surpris par le comportement d'Arjuna. La bataille, en effet, n'est pas livrée pour des fins personnelles : il s'agit en fait d'établir dans le monde le règne de la justice et de la vertu (**Dharma**).

Le divin Krishna révèle à Arjuna le vrai domaine de la religion hindoue. Son discours nous a, depuis des millénaires, été transmis par l'immortelle **Baghavat Gita** — le code des règles hindoues de la vie.

Le divin Krishna apparaît ensuite dans sa forme cosmique divine. Arjuna connaît alors la vérité et les lois de la religion. Il a cessé d'être hésitant et faible. Son légendaire héroïsme de vaillant guerrier s'est éveillé et il livre bataille avec un courage et une détermination sans faiblesse.

SCENE VIII — **Kurukshetra.**

Il reste à Bhima un vœu à exaucer : venger Draupadi. Il part à la recherche de Dussasana, qui l'a déshabillée. Il l'aperçoit sur le champ de bataille, se précipite sur lui. Un combat acharné les oppose. Au souvenir de l'humiliation de Draupadi, Bhima entre dans un état de fureur. Il se transforme en animal pour poursuivre Dussasana qui ne peut lui résister. Bhima le pourfend et se baigne dans son sang. Couvert du sang de Dussasana, Bhima court vers Draupadi, répand le sang sur sa chevelure, afin qu'elle puisse en paix procéder à sa toilette. Le vœu est rempli et Bhima court à la ronde, tuant tous ceux qui paraissent à ses yeux. Il aperçoit tout à coup le divin Krishna assis et souriant, comme à l'ordinaire. La violence animale s'éteint petit à petit chez Bhima qui redevient normal et tombe aux pieds de Krishna qui le bénit.

Dhanasi (Offrande) — Il s'agit d'une dernière partie dansée, au cours de laquelle l'artiste s'incline devant les Dieux et devant le public, en conclusion de la légende représentée. C'est l'acteur qui interprète Krishna qui pour cette légende, offre le Dhanasi.

THE LEGEND

Vayaskara Mussathu wrote this piece for the theatre of Kathakali and based it on the traditional epos of the Mahabharata. The part related to the Baghavat Gita was written by Mannar Gopalan Nayar.

SCENE I — The game of dice and the exile of the Pandavas.

The Pandavas and their cousins, the Kauravas, are eternal rivals. Duryodhana, the oldest of the hundred and one Kauravas, has decided to enslave the Pandavas and to seize their kingdom. His uncle, the false-hearted Sakuno, agrees to challenge Yudhistira to the royal game of dice.

It is generally known that Sakuno has the habit to load the dice. The game begins. Yudhistira loses continually. He loses his fortune, his army, his kingdom. He stakes his brothers, one after the other, and loses them too. Finally he stakes himself and his wife. Again he loses. According to the rules of the game, the Pandavas become the slaves of Duryodhana, whose first act is to insult the Pandavas and to banish them. Then he orders his brother Dussasana to take Draupadi by the hair, to bring her to him and to undress her in the middle of the courtyard. The bad Dussasana carries out this order. But Draupadi's force of chastity is such that while Dussasana undresses her further, she always keeps enough clothes to cover herself. The now enslaved Pandavas have no longer the right to protest and must look on, powerless. It is certain that in their heart they take the vow to revenge Draupadi.

Tired, Dussasana leaves the party in the end. Draupadi, utterly shamed in her outraged modesty, calls down curses on each of the villains : they will be killed by her divine husbands. Dussasana, who undressed her, will be struck by a particular curse : Bhima will cleave him in twain and will soak Draupadi's hair in his blood before she will be able to dress up again.

Duryadhana sends the Pandavas into exile for twelve years. All this time they will live in a forest, after which they will pass a year in disguise. If, during that year, they are discovered, they must return to the forest for another twelve years, again a year in disguise, and so on.

The Pandavas live for twelve years in the forest. After that they disguise themselves and go and live in the kingdom of Virata. Yudhistira passes for a monk of the royal court. Bhima pretends to be a cook and works in the outhouses of the palace; he calls himself Valala. Arjuna has taken the disguise of a eunuch and is a supervisor in the royal harem. Nakula and Sehadeva are working in the stables and at the farm; they are looking after horses and the cattle.

Draupadi has become **Sairandhri** (housemaid); as such she serves the Queen Sudhesna under the name of Malini.

Kichaka, brother of Sudhesna, is the commander in chief of army of Vireta. He is arrogant and wicked and boasts that no woman can resist him.

Then comes the day that Kishaka notices Malini. Attracted by her dazzling beauty, Kishaka makes amorous proposals. Proudly Malini repulses him and warns him of the grave consequences of the attitude. But he does not leave off.

Driven by his passion, he tells his sister the Queen about it and asks for her help. They work out a plan to get hold of Malini.

One day Sudhesna asks Malini to go to Kishaka's palace to get a jug of wine and some food. Malini, who has a presentiment of the perfidious conspiracy, beseeches the Queen to spare her this ordeal. But the Queen persists and reluctantly Malini goes to the Palace.

SCENE II — **Kichaka and Malini.**

Kichaka enters in traditional „Thiranokku” style : the character appears behind the Tirassila (curtain) which he lowers little by little to the sound of the drums and cymbals. This is the traditional form observed whenever a powerful or evil character makes his first appearance.

Racked by fear and apprehension, Malini enters the house of Kichaka. Inflamed with wine and passion, Kichaka pursues her relentlessly. Malini rejects his advances, explains the object of her visit, and begs him not to importune her.

Realising that he cannot win her over, Kichaka resorts to violence. He strikes her but she manages to escape from him after a struggle.

SCENE III — **Valala and Malini.**

In great distress, Malini runs to Valala, her husband for that night, and sobs out the story of her humiliation at the hands of Kichaka. Valala, overcome by sorrow, pity and love for his wife, promises her he will kill Kichaka and all his followers.

They discuss ways and means of carrying out his plan, and decide to lure Kichaka into a secluded part of the dancing hall that night on the pretext that he will find Malini there. After drawing up their plans they separate.

SCENE IV — **Kichaka and Valala.**

Kichaka is overjoyed at the idea of meeting Malini alone, that night, in the dancing hall. He makes his way there and, in the dim light, espies a figure lying there. Murmuring words of love, he gently lays his hands on the sleeping figure, but instead of the soft curves of Malini he finds the iron muscles of Valala, who leaps to his feet and flings Kichaka to the ground.

Kichaka, however, is no coward, and though caught off his guard he has no intention of giving in without a fight. The two men are soon locked in mortal combat, but Valala manages to strangle his adversary and reduce Kichaka to a lifeless mass of shapeless flesh.

INTERVAL

SCENE V — The divine hero Krishna and Draupadi.

The thirteen years exile of the Pandavas are over. They return and claim the part of the kingdom which is rightly theirs. Yudhistira, the eldest, wishes whenever possible to avoid war. He asks the divine Krishna, friend and benefactor of the Pandavas, to negotiate an arrangement with Duryodhana. If necessary, Yudhistira is ready to accept a compromise by which only one house would be left to all the Pandavas.

Draupadi learns about Krishna's mission. It is her opinion that a war must be fought. She hurries to Krishna and reminds him of all the humiliations she had to endure. Krishna understands that no arrangement is possible. Duryodhana makes for war and, that way, wishes to rid himself of the Pandavas. Krishna comforts Draupadi and tells her that her wishes will be fulfilled.

SCENE VI — The negotiations.

Krishna finds himself at the court of Duryodhana, who is surrounded by his brothers, headed by Dussasana. Wishing to carry out his mission, Krishna tries to come to an agreement. He asks that half the kingdom should be given to the Pandavas. Duryodhana rejects this proposal. Krishna diminishes his request to five villages, then to five houses, to one house at the end. Duryodhana rejects all this and swears that he will give the Pandavas not a single pin-point of earth.

As no arrangement proves possible, Krishna begins a discussion with Duryodhana. The latter gets mad and orders Krishna to be led into captivity. But the divine Krishna confounds Duryodhana and his court by taking on his cosmic shape of Lord of the Universe (**Viswe Rupa**) and then disappears.

SCENE VII — Baghavat Gita.

The war is in full swing. The magnificent armies of the Pandavas and of the Kauravas are facing each other on the legendary battle-field of Kurukshetra. Arjuna, who leads the Pandavas, is on a chariot driven by Krishna who acts as his charioteer. Arjuna contemplates the army deployed before him. He notices all his elders on the other side. His masters, his uncles and even his grandfather, all are facing him in this battle. He thinks of the war that he is waging against them and that perhaps all of

them will be killed — and he loses heart. What is the value of a victory that comes with the death of thousands of his friends, relations, elders, he asks Krishna. In his confusion, Arjuna throws his arms far away and throws himself at Krishna's feet. Krishna is surprised by Arjuna's behaviour. The battle must not be fought for personal aims : in fact, the aim is to bring justice and virtue to the world (**Dharma**).

The divine Krishna reveals to Arjuna the real sphere of the Hindu religion. His words have been brought to us through the ages by the immortal **Baghavat Gita** — the code of the Hindu conception of life.

Then the divine Krishna appears in his divine cosmic shape. The knowledge of truth and of the laws of religion descends on Arjuna. He ceases to be hesitating and feeble. His legendary heroism of a valiant soldier has been roused and he goes into battle with an unwavering courage and determination.

SCENE VIII — **Kurakshatra.**

Bhima has still one thing to accomplish : revenge Draupadi. He begins a search for Dussasana who undressed her. He finds him on the battlefield and hurries to attack him. This becomes a fierce battle. When Bhima remembers Draupadi's humiliation he gets furious. He takes on the shape of an animal to chase Dussasana who cannot put up any resistance. Bhima cleaves him in twain and bathes in his blood. Covered with Dussasana's blood, Bhima hurries to Draupadi and sheds the blood on her hair, which will make it possible for her to dress up again. The promise was kept and Bhima starts running around killing all those within his reach. Suddenly he sees the divine Krishna, sitting there, smiling as usual. His animal violence fades away gradually and Bhima, normal again, throws himself at Krishna's feet. Krishna is surprised by Arjuna's be-

Dhanasi (Offering) this last part consists of a dance, in which the artist, by way of conclusion of the legend just presented, makes a bow to the gods and the public. In this legend, it is the actor interpreting the role of Krishna, who offers the Dhanasi.